

TISKOVÁ ZPRÁVA

Až třetina dospělých v Česku může mít vážný problém se závislostmi

První souhrnná zpráva o závislostech v České republice

Praha, 6. 4. 2022 – „*Některé závislosti přeceňujeme, zatímco jiné, často ty vlastní, bagatelizujeme*“, říká Jindřich Vobořil. Vláda dnes poprvé obdržela *Souhrnnou zprávu o závislostech v České republice*. Zpráva přináší ve stručné a jasné podobě doporučení zaměřená na snížení škodlivých dopadů užívání návykových látek jak na jednotlivce – občany – tak na společnost jako celek.

Zpráva odhaluje některé dílčí pozitivní trendy; především to, že u mladistvých obecně klesá rizikové chování v oblasti užívání návykových látek. Děje se tak v celé Evropě. Tento trend je způsobený především změnou životního stylu, souvisí s vlivem sociálních sítí. Zároveň však naše země stále zůstává na špici mezi evropskými zeměmi u problémového užívání alkoholu a počtu denních kuřáků.

„Asi jako největší problém vnímám, že zatím nedokážeme v naší liberální společnosti dosáhnout společenský konsenzus, který by přirozeně vedl ke změnám některých postojů a návyků. Například, 95 % dětí mladších 16 let stále svou první zkušenost s alkoholem získává z rukou rodičů, v rodinách – kde by měl být naopak základ prevence. Bez společenského konsenzu ani netvrdší regulativní opatření pravděpodobně nebudou příliš účinná“, vysvětluje **Jindřich Vobořil, národní koordinátor pro protidrogovou politiku**.

Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2021 poprvé zpracovaná v komplexní podobě totiž přináší i doporučení pro politiku v oblasti závislostí, založenou na faktech. Vláda „dostala do rukou“ nástroj, který jí umožňuje zaměřit se cíleně na ty oblasti, které přinášejí nejvíce škod na zdraví občanů, a s tím související vysoké společenské náklady.

„Když se hovoří o závislostech, většina lidí je přesvědčena, že se tento fenomén týká jen malé skupiny lidí na okraji společnosti“, říká Jindřich Vobořil. „Málokdo je ochoten připustit, že i on může být ohrožen závislostí. Lidé zlehčují. Vždyť si dám denně jen několik piv, nebo láhev vína. Moje babička kouřila a zemřela v devadesáti letech. Chvilka adrenalinu při online sázení a nějaký ten prášek na spaní přece nikomu neublíží. Ve skutečnosti však mají legální návykové látky a závislostní chování ve svém celku mnohem závažnější společenské dopady než nelegální drogy. Možná i proto, že jsme si zvykli je podceňovat a problémy s nimi spojené bagatelizovat.“

Novinkou oproti dosavadní praxi protidrogové politiky je doporučení, více využívat a rozvíjet přístup „harm reduction“ (snížování rizik), a to nejen v oblasti nelegálních drog, ale i v oblasti alkoholu, tabáku a nikotinových výrobků. V oblasti psychoaktivních léků je žádoucí zvýšit gramotnost veřejnosti o rizicích

spojených s jejich nadužíváním. Další doporučení se týkají oblastí cenotvorby, daní a marketingu u alkoholu, tabáku a hazardních her či doporučení pro rozvoj sítě adiktologických služeb.

Doporučení uvedená v *Souhrnné zprávě* zahrnují tyto dílčí oblasti:

- Národní politika a strategie
- Dostupnost, trhy a nabídka psychoaktivních látek (tabákové, nikotinové a související výrobky, alkohol, psychoaktivní léky, nelegální drogy) a hazardního hraní
- Prevence a včasná identifikace rizik
- Síť adiktologických služeb.

Zatímco některá doporučení bude možné realizovat brzy, zavedení jiných bude vyžadovat delší čas a docílení shody jak v oblasti politiky závislostí na národní úrovni i na úrovni krajů a obcí, tak získání podpory veřejnosti.

„Tvrdá regulační opatření, která doporučuje především Světová zdravotnická organizace (WHO) – jako jsou vysoké ceny cigaret a alkoholu, tvrdá regulace reklamy, omezená dostupnost a další – dokáží do nějaké míry situaci zlepšit, ne však zásadně změnit. I když zpráva tato doporučení WHO musí odborně obsahovat, tak vnímám, že v ČR potřebujeme spíše mnohem více prostředků a energie dát do všech typů preventivních opatření, do vytvoření společenského porozumění tomuto problému a do porozumění, že závislosti opravdu jsou nejen zdravotní, ale i ekonomické téma k řešení. Jde o výchovné prostředí, o dopady na kvalitu života příští generace. Zároveň určitě nedojdeme k zásadní změně, když významněji nepodpoříme systém péče především v oblasti tzv. legálních drog a závislostí,“ vysvětluje **Vobořil**.

Doporučení navrhovaná v *Souhrnné zprávě* budou dále rozpracována v akčních plánech, které obsahují detailní kroky k dosažení cílů národní strategie – aktuálně je platná *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027*, připravená ještě předchozí vládou. Nový akční plán rozpracuje doporučení ze *Souhrnné zprávy* do úkolů na období 2022–2024.

Vedoucí národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti Pavla Chomynová shrnuje: *„V české populaci jsou přibližně 2 miliony denních kuřáků, odhadem 1,5–1,7 milionu dospělých pije rizikově alkohol. Dále až 1,3 milionu dospělých spadá do kategorie problematické spotřeby psychoaktivních látek. Intenzivních uživatelů konopných látek je přibližně 400 tis., rizikových uživatelů nelegálních drog typu pervitin nebo opioidy je odhadem 45 tis. Téměř 200 tis. osob vykazuje známky problémového hraní hazardních her.“*

Míra užívání většiny legálních i nelegálních návykových látek a prevalence hazardního hraní je v Česku s malými výkyvy napříč populací dlouhodobě stabilní. Přehled situace je uveden **v příloze tiskové zprávy**.

Chomynová k tomu dodává: *„Dlouhodobější změny můžeme sledovat u mladé populace. Pozitivním trendem je pokles podílu kuřáků mezi mladistvými, pokles míry konzumace alkoholu i zkušeností s nelegálními drogami. Dospívající a mladí dospělí se také více zajímají o nové trendy. Užívají ve větší*

míře nové produkty ve formě zahříváného tabáku, elektronických cigaret nebo nikotinových sáčků, v oblasti alkoholu pak „hard seltzery“¹.

Souhrnnou zprávu o závislostech v České republice 2021 zpracovalo Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti (pracoviště Úřadu vlády ČR) poprvé za téměř 20 let své existence, poté, co byl v červenci 2021 vládou ČR schválen nový koncept informačního balíčku zpráv o závislostech. Doplňují ji podrobné tematicky zaměřené zprávy. Vláda bude *Souhrnnou zprávu o závislostech* dostávat každoročně.

Podrobnější informace

Příloha k tiskové zprávě: Stručné informace z jednotlivých oblastí závislostí - v samostatném souboru připojeném k této tiskové zprávě.

Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2021 - plné znění (PDF) najdete na [úvodní stránce webu drogy-info.cz](#).

Úvodní kapitola Souhrnné zprávy o závislostech v České republice 2021 (html) - pod záložkou [Zpráva o závislostech](#) na [drogy-info.cz](#)

Všechny dosud vydané výroční zprávy, které připravilo Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, jsou dostupné na stránkách [drogy-info.cz](#) pod záložkou [Výroční zprávy](#).

Tato tisková zpráva je zveřejněna na stránce Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky – pod záložkou [Pro média](#) a v [Press centru](#) na [drogy-info.cz](#).

Kontakt pro média:

Mgr. Pavla Chomynová

vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti

M +420 702 087 862

e-mail: chomynova.pavla@vlada.cz

¹ Hard seltzer, v češtině „alko soda“, je alkoholický nápoj, který vzniká postupným kvašením ovoce, cukru nebo ječného sladu a následnou kombinací s perlivou vodou a příchutí. Typicky obsahuje kolem 4 % obj. etanolu. V ČR je vyráběn některými pivovary.